

11. Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та прикитика: навч. посіб. / В.С. Лень, В.В. Гливенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 576 с.
12. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), включаючи Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) та тлумачення станом на 31 березня 2004 р. – Ч.1. – К., 2004. – 1272 с.
13. Нашкерська Г. Особливості визнання та оцінки поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги / Г. Нашкерська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 11.
14. Петрук О.М. Облік і аналіз договірних відносин: проблеми теорії та практики/ О.М. Петрук. – Житомир: ЖІТІ, 1999. – 332 с.
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
16. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку / Перекл. з англ. за ред. С.Ф. Голова. – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 1998 – 736 с.
17. Ришар Ж. Бухгалтерский учет: теория и практика/ ред. Я.В. Соколова. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638 с.
18. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета/ Я.В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 496 с.
19. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник./ В.В. Сопко, В.П. Завгородній. – К.: КНЕУ, 2004. – 411 с.
20. Статівка М.Г. Особливості визнання та оцінки дебіторської заборгованості на вітчизняних підприємствах відповідно до вимог МСФЗ / М.Г. Статівка // Управління розвитком збірник наукових робіт. – 2012. – № 3(124). – С. 117-120
21. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник: курс лекцій / ред. Г.Г. Кірейцева. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 432 с.
22. Хендриксен Е.С. Теория бухгалтерского учета/Е.С. Хендриксен, М.Ф. Ван Бреда; ред. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 576 с.

Рецензент – д.е.н., професор Плаксієнко В.Я.

УДК 657

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ АУДИТ ЯК ФОРМА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Мокієнко Т.В., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

У статті розкривається сутність державного фінансового контролю та державного фінансового аудиту, визначення сутності аудиту ефективності, визначення їх значення у системі контролю державних фінансів. Досліджено мету, завдання, методи та прийоми фінансового контролю та фінансового аудиту. Аудит фінансової та господарської діяльності бюджетної установи розглядається як це форма державного фінансового контролю, яка спрямована на запобігання фінансовим порушенням та забезпечення достовірності фінансової звітності.

Ключові слова: *аудит, фінансовий аудит, фінансовий контроль, державний фінансовий контроль, етапи аудиту.*

Постановка проблеми. Будь-який власник майна, у тому числі й держава, має об’єктивну потребу в інформації щодо того, наскільки ефективно здійснюється управління його активами. Проблеми ефективності використання бюджетних коштів і здійснення державного фінансового контролю (далі – ДФК) діяльності органів державного сектора економіки досить актуа-

льні для України. Адже ефективність управління державними фінансовими ресурсами є запорукою стабільності економіки, забезпечення необхідних темпів економічного зростання й рівня суспільного добробуту, а також дотримання інтересів національної безпеки держави

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Державний фінансовий аудит, як форма проведення фінансового контролю суб'єктів господарювання, є предметом наукових досліджень вчених України. Різні аспекти цієї проблеми досліджують провідні вітчизняні науковці: А. В. Мамишева, І. Б. Стефанюк, Л. О. Сухарева, М. Т. Білуха, Н. І. Рубан, С. Я. Зубілевич, Т. В. Федченко. Першочерговим завданням постає вирішення проблеми пристосування органів ДКРС до проведення державного фінансового аудиту, оскільки його метою є оцінювання не лише законності, а й ефективності управління майном, досягнення суб'єктами господарювання визначених цілей і завдань.

Постановка завдання. Визначити сутність державного фінансового аудиту в системі державного фінансового контролю. Дослідити основні стадії та етапи проведення державного фінансового аудиту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз історичного розвитку інститутів фінансового контролю в Україні дозволяє зробити висновок, що найбільш усталеним його видом є державний контроль, а фінансовий контроль аудиторських фірм у його сучасному вигляді є інститутом, запозиченим у інших країн. Терміни «аудит» і «аудитор» почали також застосовуватись у підзаконних нормативно-правових актах, що визначають функції та структуру, порядок діяльності аудиторських підрозділів органів державного фінансового контролю (ДПС України, ДКРС України, банківська система тощо). Аудиторська палата України робить спробу монополізувати сам термін «аудит», добиваючись заборони на його застосування органами державного фінансового контролю шляхом підміни поняття аудиту як форми фінансового контролю і виду підприємницької діяльності. Це зумовлює невідповідність між сучасним станом правового забезпечення і фактичним станом аудиту, що вимагає удосконалення чинного законодавства України щодо продуктивного використання такої форми фінансового контролю як «аудит» органами державного і недержавного фінансового контролю в Україні.

При цьому, аналіз світової практики формування аудиторського контролю свідчить, що прийоми, методи, засоби, мета і завдання державного і недержавного аудиту, як і фінансового контролю в цілому, є тотожними і поділяються лише за суб'єктом і підставами проведення та реалізації результатів аудиту.

Відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність», аудит - це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності обліку, його повноти і відповідальності чинному законодавству та встановленим нормативам [2].

Трактування поняття та сутності ДФК серед вітчизняних і зарубіжних теоретиків і практиків є неоднозначним. Низка науковців перебільшує значення слова «фінансовий» у понятті ДФК, водночас недооцінюючи ознаку

«державний». М. О. Никонович стверджує, що сутність ДФК проявляється через основні завдання, якими є виявлення будь-яких відхилень від установлених правил у процедурах управління державними фінансовими потоками. У свою чергу, І. К. Дрозд, В. О. Шевчук головною метою фінансового контролю (у тому числі державного) вважають сприяння зростанню секторів і галузей національної економіки шляхом стеження за досягненням цільових орієнтирів та перевірки дотримання обмежувальних параметрів їх розвитку на мікро- й макроекономічному рівнях [7].

Російські науковці визначають ДФК як «діяльність державних фінансових інститутів, що ґрунтується на принципах законності, незалежності, гласності й системності», «законодавчо регламентовану діяльність органів державної влади і управління всіх рівнів», ототожнюють його із «системою органів державного фінансового контролю», «системою контрольних дій органів влади і управління» [4].

Нормативні акти визначають ДФА як форму чи різновид ДФК. ДФА отримав статус різновиду ДФК відповідно до Закону України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» [3].

Згідно із Законом, внутрішній ДФК у частині повноважень, що надано органам ДКРС як центральним органам виконавчої влади, поділяється на ДФА, перевірки державних закупівель та інспектування (у формі ревізії). Державний фінансовий аудит є різновидом державного фінансового контролю і полягає в перевірці та аналізі фактичного стану справ щодо законного й ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю. Результати державного фінансового аудиту та їх оцінка викладаються у звіті.

Аудит фінансової та господарської діяльності бюджетної установи - це форма державного фінансового контролю, яка спрямована на запобігання фінансовим порушенням та забезпечення достовірності фінансової звітності [5].

Державний фінансовий аудит проводять відповідно до планів контрольно-ревізійної роботи органу Державної контрольно-ревізійної служби, які складають та затверджують у встановленому законодавством порядку.

Під час здійснення державного аудиту виокремлюють такі стадії: організаційну, дослідну та стадію узагальнення і реалізації результатів державного аудиту. Організаційна стадія включає вибір об'єкта державного аудиту та його організаційно-методичну підготовку. Дослідна стадія процесу державного аудиту здійснюється державними аудиторами безпосередньо на об'єкті державного аудиту. Узагальнення результатів державного аудиту полягає в систематизації виявлених недоліків та порушень у діяльності підконтрольного підприємства або бюджетної програми, а також розробці рекомендацій щодо усунення виявлених недоліків та попередження їх у майбутньому.

Кожна стадія здійснення державного аудиту містить певні етапи. Визначати їх в Україні доцільно відповідно до здійснення окремих видів державного аудиту.

Процедура проведення державного фінансового аудиту складається із чотирьох етапів: 1) планування аудиту; 2) підготовка програми аудиту; 3) перевірка факторів ризику; 4) звітування про результати аудиту.

На першому етапі за результатами оцінки зібраної інформації керівник групи аудиторів складає план аудиту, які затверджує в Державній контрольно-ревізійній службі.

На другому етапі за результатами дослідження системи внутрішнього контролю надається позитивна, умовно-позитивна або негативна оцінка та визначається, чи забезпечує система внутрішнього контролю самостійне виявлення і виправлення суб'єктом господарювання можливих ризиків.

На третьому етапі аналізують фактичну наявність і стан активів, дані фінансових і бізнес-планів, бухгалтерських документів, статистичних та фінансових звітів, договорів, розпорядчих документів, пов'язаних з фінансово-господарською діяльністю, веденням обліку, складанням фінансової звітності та організацією внутрішнього контролю.

На четвертому етапі за результатами проведеного аудиту складають аудиторський звіт, обов'язковим розділом якого є висновок про дотримання вимог законодавства і забезпечення ефективності фінансово-господарської діяльності об'єкта аудиту та обґрунтованості рекомендацій щодо її вдосконалення.

У практику роботи Рахункової палати України та органів Державної контрольно-ревізійної служби у зв'язку із уведенням економічної категорії «державний фінансовий аудит» запроваджені такі види державного фінансового аудиту, як :

- аудит ефективності виконання бюджетної програми;
- аудит діяльності бюджетних установ;
- аудит діяльності державних підприємств;
- аудит систем внутрішнього контролю;
- аудит ефективності використання державних коштів.

Сукупність цих видів аудиту забезпечує потенційні можливість охоплення контролем мікро- та макроекономічні рівні державних фінансів.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що в запровадженні державного фінансового аудиту поряд з багатьма позитивними сторонами, є й проблемні. Перш за все, неузгодженість законодавства, яка полягає в тому, що чітко не визначений порядок здійснення Рахунковою палатою державного фінансового аудиту. Для усунення цієї неузгодженості доцільним було б внесення змін до Закону України «Про Рахункову палату» та прийняття відповідного нормативного акту, який би регламентував порядок проведення державного фінансового аудиту Рахунковою палатою України. При прийнятті такого Закону доцільно розмежувати повноваження Рахункової палати України та ДКРС, тобто кожен орган буде виконувати свої завдання та функції, які будуть визначені законодавством і не буде здійснюватись дублювання по проведенню державного фінансового аудиту.

Список використаних джерел:

1. Дереконь В.М. Аудит у системі державного фінансового контролю: сучасний стан і напрями вдосконалення // Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України (економіка, право). – 2005. – № 4 (31). – С. 208 – 213.
2. Закон України «Про аудиторську діяльність» № 140-V від 14 вер. 2006 р. / [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні» № 2939-XII від 26 січ. 1993 р. (з чинними змінами та доповненнями). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Письменна Т. Теоретичні засади державного фінансового контролю : вітчизняний і зарубіжний досвід / Т. Письменна // Світ фінансів. – 2008. – № 4. – С. 130 – 138
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту фінансової та господарської діяльності бюджетних установ» № 1777 від 31 груд. 2004 р. / [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=1777-2004-%EF>.
6. Стефанюк І. Б. Методичні засади функціонування системи внутрішнього державного фінансового контролю в Україні / І. Б. Стефанюк // Фінанси України. . – 2011. – № 6 – С. 84 – 102.
7. Стефанюк І. Б. Державний фінансовий контроль : проблеми ідентифікації й визначення системи / І. Б. Стефанюк // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С. 12–19.

Рецензент – д.е.н., професор Плаксієнко В.Я.

УДК: 351.82:338

ЧИННИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ПОГОДЖЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ТА МІСЦЕВИХ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

*Новак Н.П., к.е.н., докторант
Херсонський державний аграрний університет*

Визначено важливість державних та місцевих пріоритетів в сфері організації та обсягів сільськогосподарського виробництва, розвитку сільських територій, вирішення демографічної ситуації, забезпечення зайнятості та підвищення добробуту сільського населення. Виявлено чинники, особливості, тенденції та проблеми регіонального розвитку аграрного господарювання. Обґрунтовано в якості механізмів погодження й реалізації його державних та місцевих пріоритетів раціональне використання ресурсного потенціалу, транскордонне співробітництво, державний протекціонізм, розв'язання екологічних проблем, нівелювання диспропорцій в розвитку аграрного виробництва та соціальної інфраструктури сільських територій.

Ключові слова: чинники, механізми, аграрна сфера, державні та місцеві пріоритети, погодження, транскордонне співробітництво, обсяги виробництва, сільські території, соціальний захист, населення, екологічні проблеми, регулювання, розвиток.

Постановка проблеми. Розробка методологічного інструментарію вдосконалення державного регулювання та управління є невідкладним завданням практики господарювання в аграрній сфері економіки в умовах проголошеної децентралізації влади. Вирішення цього завдання пов'язане з дослідженням організаційних, юридичних, економічних та фінансових аспектів